

RAPORT Z MONITORINGU WDRAŻANIA W ROKU 2009

*„WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU
WYRÓWNYWANIA SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA
WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU
ORAZ POMOCY W REALIZACJI ZADAŃ NA
RZECZ ZATRUDNIANIA OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH
NA LATA 2008-2011”.*

Olsztyn, maj 2010

Spis treści

1. Wprowadzenie	str. 3
2. Priorytet I – Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności	str. 5
3. Priorytet II – Integracja społeczna osób niepełnosprawnych	str. 15
4. Priorytet III – Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych	str. 27
5. Priorytet IV - Rodzina wobec niepełnosprawności	str. 33
6. Priorytet V – Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	str. 36
7. Podsumowanie i wnioski	str. 43

Raport z monitoringu

za 2009 r. z realizacji zadań wynikających z „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008-2011”

Wprowadzenie

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w roku 2009 oparte były w głównej mierze na wdrażaniu „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008-2011”, który został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XIV/281/07 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 grudnia 2007 r. Zadania realizowano zgodnie z przyjętym harmonogramem stanowiącym załącznik do w/w programu.

Do monitoringu i ewaluacji „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008-2011” powołano w roku 2008 Zespół Monitorujący (uchwała Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego Nr 25/212/08/III z dnia 13 maja 2008 r.), którego zadaniem jest m.in. ocena efektywności realizacji *Programu*, wydawanie opinii na temat podejmowanych działań, przedstawianie wniosków, opinii i zagrożeń w zakresie wdrażania oraz opiniowanie corocznych raportów z jego realizacji.

Koordynatorem realizacji w/w programu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Raport z monitoringu *Programu* opracowano w oparciu o materiały przekazane przez 21 powiatowych centrów pomocy rodzinie, a także jednostki współpracujące:

- Warmińsko-Mazurskie Kuratorium Oświaty,
- Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie,
- Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie,
- Okręgowy Inspektorat Pracy w Olsztynie,
- Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa wdrażające poszczególne cele *Programu*, a także organizacje pozarządowe współpracujące przy jego realizacji.

Przy opracowaniu *Raportu* z realizacji zadań *Programu* wykorzystano również analizy własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Realizacja *Programu* w 2009 r. polegała w dużej mierze na kontynuacji zadań, zawartych w poprzednim „Wojewódzkim programie wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych na lata 2004-2007”, które z uwagi na ich charakter ciągły, uznano za priorytetowe.

Jednocześnie realizowano zadania nowe wynikające ze zdiagnozowanych aktualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, a także umożliwiające wykorzystanie środków UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Za cel strategiczny *Programu* uznano – „Równe szanse, aktywne postawy osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim”.

W roku 2009 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizował zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o n/w priorytety:

1. Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
3. Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.
4. Rodzina wobec niepełnosprawności.
5. Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

W każdym z priorytetów zdefiniowano cel ogólny oraz działania służące jego realizacji. W roku 2009 zostały zmonitorowane i zmierzone, na podstawie wskaźników określonych w *Programie*, efekty działań realizowanych przez poszczególne instytucje wdrażające.

Działania zrealizowane w roku 2009 w ramach określonych priorytetów Programu i osiągnięte efekty.

Priorytet I

Profilaktyka i ograniczanie skutków niepełnosprawności.

Cel ogólny: Rozszerzenie zakresu usług na rzecz zapobiegania powstawaniu niepełnosprawności oraz ograniczania jej skutków na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Profilaktyka zdrowotna oraz ochrona środowiska naturalnego, pracy i zamieszkania mają podstawowe znaczenie w działaniach wszystkich podmiotów, zmierzających do wyeliminowania lub znacznego ograniczenia skutków niepełnosprawności.

Zapobieganie niepełnosprawności jest dla społeczeństwa mniej kosztowne niż konieczność zapewnienia późniejszej opieki nad osobami niepełnosprawnymi i podejmowanie działań zmierzających do ich integracji ze społeczeństwem.

Działania:

1. Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych.

Dla skutecznego zapobiegania skutkom niepełnosprawności niezbędne jest wczesne usprawnianie niemowląt i dzieci obciążonych genetycznie, co ograniczy ich niepełnosprawność w późniejszych latach. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają ośrodki i punkty wczesnej interwencji dla tych dzieci.

Zadania dotyczące wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych były głównie realizowane przez samorządy powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.

Z informacji zebranych z powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w roku 2009 na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało (tak jak w ubiegłym roku) 14 tego rodzaju ośrodków i punktów, przy czym liczba dzieci niepełnosprawnych korzystających z ich usług wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o ponad 170 osób. I tak w 2008 roku z w/w ośrodków i punktów wczesnej interwencji skorzystało 1 469 dzieci, podczas gdy w 2009 – 1643 osoby. Działania tych podmiotów polegały m.in. na pobudzaniu psychoruchowego i społecznego rozwoju dzieci, zapobieganiu pogłębianiu się niepełnosprawności oraz przygotowaniu dzieci do podjęcia nauki.

Ponadto, w roku 2009 wdrożono program PFRON „Wczesna pomoc dziecku niepełnosprawnemu”, którego celem strategicznym jest rehabilitacja dzieci (z wyłączeniem rehabilitacji medycznej). W ramach w/w programu PFRON udzielił Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku dofinansowania, w kwocie 27,5 tyś. zł, na prowadzenie rehabilitacji społecznej dla dzieci niepełnosprawnych w wieku do 7 lat oraz szkolenie psychologiczne i fizjoterapeutyczne dla ich rodziców i opiekunów. W w/w projekcie uczestniczyło 20 dzieci niepełnosprawnych i członków ich rodzin.

2. Opracowywanie lokalnych programów sprzyjających zdrowemu stylowi życia.

W zapobieganiu niepełnosprawności i ograniczaniu jej skutków szczególne znaczenie ma informowanie społeczeństwa na temat głównych przyczyn niepełnosprawności oraz opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów sprzyjających zdrowemu stylowi życia.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w tym zakresie są realizowane w głównej mierze przez Departament Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie.

Samorząd Województwa w roku 2009 dofinansował, na łączną kwotę 86 tyś. zł, zadania w zakresie profilaktyki niepełnosprawności, realizowane przez organizacje pozarządowe. W ramach powyższych działań zorganizowano m.in.: imprezy rekreacyjno – sportowe, zajęcia rehabilitacyjne i terapeutyczne, liczne spotkania integracyjne, warsztaty artystyczne i sportowe, wyjazdy sportowo – rekreacyjne, w tym:

- Program „Sportowa Akademia”, realizowany przez Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Rodzin Opiekunów i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10”, w którym uczestniczyło 40 osób;
- „Dzień godności osoby z niepełnosprawnością intelektualną”, realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Jezioranach, w którym udział wzięły 152 osoby;
- „Wielkanocne Warsztaty Artystyczne”, Stowarzyszenie Organizatorów i Menadżerów Pomocy Społecznej i Ochrony Zdrowia Region Warmińsko-Mazurski, zorganizowane dla 100 osób;
- „Zajęcia specjalistyczne wspomagające dzieci z wczesnymi zaburzeniami rozwoju”, realizowane przez Stowarzyszenie Na Rzecz Pomocy Dzieciom z Upośledzeniem Umysłowym „Jesteśmy”, wsparciem objęto 10 dzieci;
- V Warmińsko-Mazurską Spartakiadę Amazonek – Dąż do sprawności, realizowaną przez Olsztyńskie Towarzystwo Amazonki, w której udział brało około 120 osób;
- Program „Żyj aktywnie”, profilaktyka geriatryczna na rzecz osób starszych niepełnosprawnych, w którym uczestniczyło 250 osób.

Ogółem działaniami objęto, w 2009 roku, około 3 tyś. osób. Różnorodność form i metod tych działań przyczyniła się do poprawy sprawności ruchowej, samoobsługi i samopielęgnacji osób niepełnosprawnych, wzrostu poczucia wartości społecznej, zapobiegania niepełnosprawności poprzez stymulację dzieci z wczesnymi zaburzeniami, upowszechniania sportu, kultury, rehabilitacji i turystyki wśród tych osób oraz pozwoliła na wzrost świadomości społecznej na temat potrzeby zapobiegania niepełnosprawności i prowadzenia „zdrowego stylu życia”.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania niepełnosprawności w roku 2009 podejmowane były również przez powiaty. Profilaktyka niepełnosprawności polegała między innymi na realizacji niżej wymienionych programów:

- powiat bartoszycki: „Zdrowie na piątkę z plusem”, „Prawidłowa dieta warunkiem zdrowego funkcjonowania organizmu” – cykl wykładów,
- powiat elbląski: „Czas dla serca”,

- powiat iławski: „Nie pal, wyłącz komputer, włącz aktywność”, spotkania edukacyjne „Bądźmy zdrowi”, „Poprawa stanu zdrowia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w ramach prac Zespołu Rehabilitacyjno – Terapeutycznego”,
- powiat lidzbarski: „Trzymaj formę”, „Profilaktyka grypy”, „Program ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu”, „Europejski dzień wiedzy o antybiotykach”,
- powiat mrągowski: „Bezpieczne życie”, „Społeczna kampania przeciwko meningokokom”,
- powiat piski: „Cykl spotkań edukacyjnych Diabetyków 2009”,
- powiat węgorzewski: „Trzymaj formę”, „Profilaktyka HIV/AIDS”, „Akcja zdrowe wakacje”,
- powiat elbląski grodzki: „Darując krew ratujesz życie”, „Olimpiada promocji zdrowego stylu życia”,
- powiat olsztyński grodzki: „Program Profilaktyki i Terapii Wad Postawy dla Dzieci i Młodzieży z Miasta Olsztyn”, „Chcę być zdrowy”, „Program profilaktyczny przeciw nowotworom jelita grubego”.

W roku 2009, według danych powiatowych centrów pomocy rodzinie, zrealizowano 62 lokalne programy sprzyjające zdrowemu stylowi życia, w których wzięło udział ponad 38 tys. osób. W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił spadek liczby programów (o 11) jak również znacznie zmniejszyła się liczba osób w nich uczestniczących, tj. o ponad 56 tys.

3. Organizowanie seminariów i akcji uświadamiających na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego były realizowane w głównej mierze przez Komendę Wojewódzką Policji w Olsztynie, która zorganizowała i uczestniczyła w przedsięwzięciach oraz działalności profilaktyczno-wychowawczej w różnych grupach i środowiskach użytkowników dróg.

a) Przedsięwzięcia edukacyjne organizowane przez Policję na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego:

▪ „Bezpieczne ferie”:

- liczba spotkań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą - 1646,
- skontrolowanych zostało ponad 11,5 tys. pojazdów, w tym 125 autobusów, które przewoziły dzieci i młodzież na wypoczynek w sposób zorganizowany;

▪ „Bezpieczne wakacje – dzielnicowy w szkole”:

- liczba spotkań z dziećmi i młodzieżą - 1 499,

▪ „Bezpieczne wakacje”:

- liczba spotkań edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą przebywającymi w zorganizowanych formach wypoczynku - 399,
- skontrolowanych zostało 511 autobusów, w wyniku kontroli ujawniono 1 kierującego w stanie nietrzeźwości oraz zatrzymano, z uwagi na stan techniczny i wyposażenie pojazdów, 58 dowodów rejestracyjnych;

▪ **„Bezpieczna droga do szkoły”:**

- liczba spotkań z dziećmi i młodzieżą - 1 749
- liczba szkół objętych akcją - 596,

▪ **Przedszkolny Program Edukacji Komunikacyjnej - „Autochodzik”:**

- przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym do uczestnictwa w ruchu drogowym. Program, realizowany przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego oraz Michelin Polska S.A., przy współpracy z KWP w Olsztynie, umożliwił ponad 4 tysiącom przedszkolaków z 40 przedszkoli w Olsztynie poznanie zasad ruchu drogowego i zdobycie pierwszego „prawa jazdy”;

▪ **„Gimbus”:**

- działania prowadzone w celu poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży przewożonych do szkół w sposób zorganizowany, podczas których kontrolowano m.in. stan techniczny autobusów przewożących dzieci i młodzież do szkół, trzeźwość kierujących pojazdami oraz obecność opiekunów w czasie przewozu dzieci - innych niż kierowca, wymagane dokumenty uprawniające do kierowania i używania pojazdu oraz zgodność wykonywania przewozu z wymaganiami określonymi w ustawie o transporcie drogowym;

▪ **„Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”:**

- kontynuacja, rozpoczętej w 2008 roku, akcji przekazywania uczestnikom ruchu drogowego kamizelek odblaskowych, które zostały zakupione przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ilości 3 400 szt.;

▪ **„Rowerem bezpiecznie do celu”:**

- kontrola rowerzystów i motorowerzystów. W trakcie trzech miesięcy skontrolowano 1510 rowerzystów, wśród których 427 nie posiadało karty rowerowej oraz 426 motorowerzystów, w tym 80 nieposiadających uprawnień do kierowania.

b) Turnieje edukacyjne dzieci i młodzieży w roku 2009:

W 2009 roku Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego KWP w Olsztynie, współpracując z Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego, Kuratorium Oświaty i innymi instytucjami, zorganizował poszczególne eliminacje turniejów edukacyjnych z zakresu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w województwie warmińsko-mazurskim. Turnieje edukacyjne dla dzieci i młodzieży realizowane były w trzech grupach wiekowych:

- Turniej motoryzacyjny dla młodzieży szkół średnich,
- Turniej wiedzy o BRD dla uczniów szkół gimnazjalnych,
- Turniej wiedzy o BRD dla uczniów szkół podstawowych.

Zdaniem Komendy Wojewódzkiej Policji turnieje edukacyjne, jako stała forma działań prewencyjnych Policji, cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli, a także są doskonałą okazją służącą popularyzowaniu przepisów ruchu drogowego oraz kształtowaniu właściwych nawyków komunikacyjnych.

c) Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego:

Seminaria, akcje i inne formy uświadamiające na temat bezpieczeństwa ruchu drogowego:

L.p.	Temat akcji uświadamiającej	Liczba akcji	Liczba uczestników
1.	Konferencja szkoleniowa – „Podsumowanie projektów w zakresie brd”	1	150
2.	II Konferencja „Społeczna misja nauczycieli jazdy”	1	108
3.	Warmińsko-Mazurski Młodzieżowy Turniej Motoryzacyjny 2009 - finał	1	100
4.	Promowanie zapinania pasów bezpieczeństwa „SYMULATOR ZDERZEŃ”	6	300
5.	Współorganizowanie Wojewódzkich Mistrzostw Pierwszej Pomocy Przedmedycznej Polskiego Czerwonego Krzyża	1	100
6.	Warmińsko-Mazurski Turniej Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego 2009 - finał	2	100

4. Podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania wypadkom wodnym (szczególnie wśród dzieci i młodzieży), wypadkom przy pracy i w gospodarstwach domowych.

Styl życia i zachowania zdrowotne determinują w największym stopniu stan zdrowia społeczeństwa. W profilaktyce niepełnosprawności i ograniczaniu jej skutków szczególne znaczenie ma zapobieganie wypadkom, w tym wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym oraz wypadkom wodnym. Podmiotami zajmującymi się przeciwdziałaniem ich występowania są m.in.: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe.

- a) Działania w zakresie przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych podejmowane były przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Olsztynie.

Oddział Regionalny KRUS w Olsztynie podjął działania mające na celu zwiększenie świadomości dzieci, młodzieży i rolników o zagrożeniach występujących w gospodarstwach rolnych oraz poszerzenie wiedzy o bezpieczeństwie i higienie pracy.

Zorganizowano 79 szkoleń z zakresu wiedzy o BHP, w których uczestniczyło 1457 sołtysów, rolników oraz innych osób związanych ze środowiskiem wiejskim. Odbyły się także 52 spotkania informacyjne, pogadanki dla dzieci, w których wzięło udział 2 287 uczniów z terenów wiejskich. Przeprowadzono również szkolenie dla 10 rolników z producentem pilarek spalinowych.

Inicjatywy podejmowane w 2009 roku przez KRUS O/R na rzecz przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych.

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba spotkań	Liczba uczestników
A. Szkolenia z zakresu wiedzy o BHP			
1.	Spotkania informacyjno-instruktażowe dla rolników	73	1 326
2.	Spotkania informacyjno-instruktażowe dla sołtysów	2	25
3.	Spotkania dla uczniów szkół rolniczych	4	106
4.	Szkolenia praktyczne z użyciem pilarek spalinowych dla rolników	1	10
	Razem:	80	1467
B. Spotkania informacyjne – pogadanki dla dzieci			
1.	Dla uczniów szkół podstawowych	33	1760
2.	Dla uczniów w gimnazjach	17	394
3.	Dla dzieci podczas wakacji	2	133
	Razem:	52	2287
	Ogółem (A + B)	132	3754

(Źródło: dane statystyczne KRUS O/R)

Jak wynika z powyższej tabeli, w roku 2009, w 132 szkoleniach, pogadankach oraz spotkaniach informacyjnych brało udział 3 754 rolników oraz dzieci i młodzieży z terenów wiejskich. W porównaniu do roku 2008 (29 inicjatyw i 2 764 uczestników), znacznie wzrosła liczba osób uczestniczących w tych formach przeciwdziałania wypadkom w gospodarstwach rolnych.

W 2009 roku zgłoszono 1 303 wypadki przy pracy rolniczej, tj. o 24 mniej niż w 2008 roku. Najczęstsze przyczyny wypadków to:

- nieznajomość bądź nieprzestrzeganie zasad bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym,
- nieodpowiednie metody pracy i nieumiejętne wykonywanie czynności,
- pośpiech i nieostrożność, wykonywanie pracy w stanie złego samopoczucia,
- używanie maszyn i urządzeń nie spełniających wymogów bezpieczeństwa.

Z uwagi na powyższe należy kontynuować działania zmierzające do ograniczenia tego niepokojącego zjawiska.

- b) Realizatorem działań na rzecz przeciwdziałania wypadkom przy pracy był także Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy w Olsztynie. Problem wysokiej wypadkowości w województwie warmińsko-mazurskim spowodował potrzebę prowadzenia działalności profilaktyczno-prewencyjnej mającej na celu likwidację zagrożeń wypadkowych.

W 2009 roku Okręgowy Inspektorat Pracy Państwowej Inspekcji Pracy podjął następujące działania:

Działalność profilaktyczno-prewencyjna:

- spotkania z pracodawcami, organizacjami pracowników służby bhp, szkolenia, prezentacja problematyki na konferencjach, sympozjach, targach, w tym:
 - zorganizowano stoiska informacyjno-wystawowe na XXXII Targach Budownictwa „OLTARBUD Ekologia-Energoszczędność”. Specjaliści OIP udzielali informacji na temat zagrożeń w budownictwie, prezentowali broszury i ulotki informujące m.in. o wypadkach zaistniałych przy pracy,
 - szkolenie na temat działań kontrolnych i prewencyjnych w budownictwie, połączone z profesjonalnym pokazem środków ochrony indywidualnej stosowanych przy pracach budowlanych – remontowych, w którym uczestniczyli pracodawcy, pracownicy oraz przedstawiciele służb BHP z firm budowlanych regionu Warmii i Mazur,
 - spotkanie szkoleniowe poświęcone omówieniu przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy przy robotach drogowo – mostowych, uczestniczyło w nim prawie 20 osób reprezentujących firmy realizujące tego rodzaju inwestycje i odpowiedzialnych za bezpieczeństwo pracy przy budowie dróg i mostów,
 - konferencja „Ryzyko zawodowe w zwirowniach”, zorganizowane przez OIP w Olsztynie, olsztyński Oddział Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP, przy udziale Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – PIB, Wyższego Urzędu Górniczego, Głównego Instytutu Górnictwa oraz Olsztyńskich Kopalni Surowców Mineralnych Sp. z o.o. Celem konferencji było zwiększenie świadomości pracodawców nt. zagrożeń występujących przy pracach w kopalnictwie oraz znaczenia właściwie przeprowadzonej i adekwatnej do rzeczywistej sytuacji w zakładzie oceny ryzyka zawodowego;
- konferencje prasowe, wypowiedzi w radiu i telewizji, publikacje w prasie specjalistycznej oraz informacje internetowe

Problem wysokiej wypadkowości w zakładach pracy naszego województwa wskazuje na konieczność podejmowania szeregu przedsięwzięć mających na celu ograniczenie zagrożeń wypadkowych. Wg opinii OIP, w celu ograniczenia występowania tych zagrożeń (biorąc pod uwagę ustalenia inspektorów pracy podczas badania okoliczności i przyczyn wypadków), należy podjąć n/w działania:

- ukierunkować działalność kontrolno-nadzorczą i prewencyjną na zakłady o największej liczbie wypadków przy pracy, wysokim wskaźniku częstości i ciężkości wypadków. W szczególności kontrolami powinny być objęte zakłady prowadzące działalność budowlaną oraz produkcji drewna i wyrobów z drewna,
 - przeprowadzać kontrole w zakładach, w których były badane wypadki śmiertelne i ciężkie w celu sprawdzenia realizacji wniosków profilaktycznych oraz skuteczności zastosowanych przez pracodawców środków profilaktycznych.
- c) Organizacją działań związanych z przeciwdziałaniem wypadkom wodnym zajmowało się Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz Okręgowy Związek Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Giżycku.

W 2009 roku, w okresie zimowym i letnim, przeprowadzono pogadanki i prelekcje związane z bezpiecznym wypoczynkiem zimą (na zamrzniętych zbiornikach wodnych) i latem (nad wodami), ze szczególnym naciskiem na bezpieczeństwo skoków do wody w nieznanym miejscu, powodujących urazy

kręgosłupa. W w/w spotkaniach wzięło udział około 1 800 osób (głównie dzieci i młodzież). Co roku z okazji dnia ratownika, w ostatnim tygodniu czerwca, WOPR organizuje pokazy „Ratownictwa wodnego i sprzętu używanego w ratownictwie wodnym”. Od dwóch lat wspólnie z PGNiG (Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem) organizowane są pikniki ekologiczne połączone z konkursami, zabawami, regatami żeglarskimi, pokazami ratownictwa wodnego i nauki udzielania pierwszej pomocy. Jest to 7 imprez dwudniowych, organizowanych w miastach powiatowych naszego województwa, w których uczestniczy wiele tysięcy osób, w tym także osoby niepełnosprawne. WOPR cały rok prowadzi programy telewizyjne i radiowe poświęcone kampanii „Płytką Wyobraźnia” – poświęconej skokom do wody w miejscach niebezpiecznych. Efektem tej kampanii jest z roku na rok mniejsza liczba urazów kręgosłupa spowodowanych skokami do wody.

5. Podejmowanie działań zmierzających do doposażenia placówek rehabilitacji i instytucji w sprzęt rehabilitacyjny.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego uczestniczył w realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami” w ramach obszaru A – dofinansowanie ze środków PFRON wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny. W 2009 roku do Departamentu Zdrowia wpłynęło 13 wniosków o dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego w: 11 szpitalach działających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, Samodzielnym Publicznym Zakładzie Pielęgnacyjno – Opiekuńczym w Gołdapi oraz Samodzielnym Publicznym Ośrodku Rehabilitacyjno – Terapeutycznym dla Dzieci i Młodzieży w Elblągu, na łączną kwotę 623 691,68 zł. Jest to kwota niższa w stosunku do roku ubiegłego o ponad 271 tys. zł. Zatwierdzone projekty będą realizowane w 2010 roku.

Działania te przyczynią się do zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, podnosząc jednocześnie jakość usług świadczonych przez placówki rehabilitacyjne działające na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Tym samym, rehabilitacja osób niepełnosprawnych będzie bardziej efektywna i pozwoli na ograniczenie skutków niepełnosprawności.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Co roku placówki służące rehabilitacji otrzymują od powiatów dofinansowanie, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, na doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny. Według danych powiatowych centrów pomocy rodzinie, w roku 2009, doposażono w sprzęt rehabilitacyjny 12 instytucji i placówek rehabilitacyjnych na kwotę 170 133,85 zł, podczas gdy w 2008 roku na dofinansowanie 13 placówek przeznaczono ponad 474 tys. zł. Sytuacja ta była spowodowana zmniejszeniem środków przekazanych samorządom powiatowym, wg algorytmu, przez PFRON.

c) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

W ramach „Programu ograniczania skutków niepełnosprawności”, którego celem jest szybka aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych oraz

przyspieszanie procesu ich adaptacji poprzez wspieranie przedsięwzięć, zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności, w roku 2009 Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON przyznał dofinansowanie n/w organizacjom pozarządowym:

- Elbląskiemu Stowarzyszeniu Pomocy Humanitarnej Im. Św. Łazarza LAZARUS,
- Stowarzyszeniu Na Rzecz Chorych Długotrwale Unieruchomionych „Niebieski Parasol” w Olsztynie,
- Działdowskiemu Centrum Caritas im. A. J. Nowowiejskiego,
- Stowarzyszeniu Integracji Osób Niepełnosprawnych w Bartoszycach.

Kwota przyznanego dofinansowania wynikająca z umowy wyniosła 1 042 188,97 zł. W porównaniu do roku ubiegłego przekazano na ten cel mniejsze środki, tj. o kwotę 91 815,81 zł, w wyniku czego liczba osób, które skorzystały z programu zmniejszyła się z 762 do 708 osób. Powyższy program, decyzją Rady Nadzorczej Funduszu, został w 2009 roku zakończony.

6. Inicjowanie tworzenia punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych dla osób niepełnosprawnych.

Z informacji przedstawionych przez powiatowe centra pomocy rodzinie wynika, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w 16 powiatach, funkcjonowało na koniec 2009 roku łącznie 110 placówek zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i wypożyczalni sprzętu pomocniczego (w porównaniu do roku ubiegłego mniej o 8). Na terenie 5 powiatów, tj. elbląskiego, nidzickiego, oleckiego, piskiego oraz węgorzewskiego brak na koniec roku sprawozdawczego tego rodzaju placówek.

7. Podejmowanie działań na rzecz stworzenia możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (Dz.U. z 2008 roku Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) stworzenie możliwości uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych, poprzez dofinansowanie ze środków PFRON, należy do zadań powiatu.

Z powodu zmniejszenia w roku sprawozdawczym środków PFRON, przekazywanych wg algorytmu samorządom powiatów, z tej formy rehabilitacji skorzystało zdecydowanie mniej osób niepełnosprawnych, tj. 3 271, podczas gdy w roku 2008 ponad 6 tys.

Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki, na wniosek zainteresowanych podmiotów oraz na podstawie wydanej w tej sprawie opinii samorządu województwa, dokonuje wpisów do Rejestru organizatorów turnusów rehabilitacyjnych. Na koniec roku sprawozdawczego liczba w/w podmiotów wyniosła 13, podczas gdy w roku ubiegłym zarejestrowanych było 20. Powyższy spadek, wg informacji Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, wynika z nie złożenia wniosków o aktualizację wpisu (zgodnie z obowiązującymi przepisami decyzja o wpisie do w/w wydawana jest na 3 lata). Rejestr organizatorów turnusów znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		Zmiany w stosunku do 2008 r. (w liczbach)
		2008	2009	
1.	Dzieci niepełnosprawne objęte wczesnym wspomaganie rozwoju	1 469	1 643	174
2.	Opracowane lokalne programy na rzecz zdrowego stylu życia, zapobiegania niepełnosprawności i ograniczania jej skutków	73	62	-11
3.	Akcje uświadamiające zorganizowane przez Policję na temat bezpiecznego ruchu drogowego	3 358	5 293	1 935
4.	Opracowane programy szkoleniowe w przedszkolach i szkołach dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego, organizowane przez policję	5	5	b.z.
5.	Zrealizowane programy profilaktyki z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego, opracowane i realizowane w przedszkolach i szkołach	5	5	b.z.
6.	Wypadki wodne (utonięcia)	58	61	3
7.	Wypadki przy pracy	4 241	brak danych	brak danych
8.	Wypadki w gospodarstwach rolnych i domowych	1 327	1 303	-24
9.	Informacje przekazane placówkom rehabilitacji i instytucjom dotyczące możliwości ubiegania się o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	30	25	-5
10.	Punkty sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych	118	110	-8
11.	Organizatorzy turnusów rehabilitacyjnych wpisani do rejestru.	20	13	-7

Priorytet II

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Wyrównywanie szans i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

W 2009 r. podejmowane były działania zmierzające do stworzenia sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych poprzez rozwój infrastruktury społecznej umożliwiającej korzystanie z usług rehabilitacyjnych oraz wyrównanie szans w zakresie kultury, sportu, turystyki i rekreacji.

Działania:

1. Prowadzenie bazy informacji o ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Podstawowym warunkiem sprawnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych jest dostęp do informacji. W związku z tym, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, opracował w 2004 r. *Bazę placówek, instytucji i ośrodków wsparcia umożliwiających rehabilitację osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim*. W/w Baza jest corocznie aktualizowana na podstawie informacji zebranych z powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego. W roku 2008 Baza zawierała 543 adresy, natomiast wg stanu na dzień 31.12.2009 r., zwiększyła się o kolejne placówki, instytucje oraz ośrodki wsparcia i zawiera 641 adresów podmiotów działających w województwie warmińsko-mazurskim na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Adresy te są dostępne na stronie internetowej Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (www.wrota.warmia.mazury.pl).

Możliwość korzystania z Bazy oraz z usług świadczonych przez w/w ośrodki, zwiększa niepełnosprawnym mieszkańcom naszego województwa dostęp do informacji, a także pozwala na lepszą komunikację pomiędzy podmiotami, zajmującymi się szeroko rozumianą rehabilitacją (lecniczą, zawodową i społeczną).

b) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

W ramach programu „Ośrodki Informacji dla Osób Niepełnosprawnych” W-M O/PFRON dofinansował, w roku 2009, w kwocie 217 546,80 zł, działania dwóch ośrodków: zorganizowanym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszycach oraz Miejskim Zespole do Spraw Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie. Dofinansowanie przeznaczono na wyposażenie i dostosowanie miejsca pracy oraz wynagrodzenie zatrudnionych w ośrodku pracowników. W porównaniu do roku 2008, jest to kwota wyższa o 41 638,80 zł. Sprawnie działające ośrodki służą wsparciem w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym.

2. Organizowanie szkoleń merytorycznych wspierających podmioty zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych.

Z inicjatywy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, w 2009 roku, przeprowadzone zostały szkolenia merytoryczne wspierające podmioty zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych:

- „Doskonalenie umiejętności intra- i interpersonalnych pracownika socjalnego oraz opiekuna osób starszych”, szkoleniem objęto 22 osoby,
- „Agresja i autoagresja u osób chorych psychicznie, jak radzić sobie z agresywnymi zachowaniami mieszkańców domów pomocy społecznej”, w którym wzięło udział 40 osób,
- „Praca z trudnym klientem, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu. Sposoby radzenia sobie ze stresem”, uczestniczyły w nim 23 osoby,
- „Socjoterapia jako proces i metoda pracy z dziećmi, młodzieżą, osobami zagrożonymi niedostosowaniem społecznym”, szkolenie przeprowadzone dla 41 pracowników Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowych Domów Samopomocy.

Ponadto, Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Kulturalnym „Viva art” w Elblągu, w ramach projektu „Wolontariusz Osoby Niepełnosprawnej”, zorganizowało:

- szkolenie dla przedstawicieli organizacji i instytucji zajmujących się świadczeniem usług dla osób niepełnosprawnych, zainteresowanych współpracą z wolontariuszami, w którym uczestniczyło 50 osób,
- cykl szkoleń i warsztatów dla wolontariuszy, którzy mają doświadczenie w pracy z osobami niepełnosprawnymi w zakresie podstawowej wiedzy dotyczącej rodzajów niepełnosprawności, specyfiki i form pracy, zagadnień prawnych związanych z wolontariatem, szkolenie ukończyło 19 wolontariuszy.

Szkolenia umożliwiły kadrze pracującej z osobami niepełnosprawnymi (w szczególności z osobami z zaburzeniami psychicznymi i obniżoną sprawnością intelektualną) podwyższenie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności w pracy, co wpłynie na podniesienie jakości świadczonych usług.

3. Inicjowanie opracowywania lokalnych programów i projektów na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

Działania na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, ich uspołeczniania i aktywizacji w miejscu zamieszkania podejmowane były przez samorzady powiatów. W roku 2009, w 14 powiatach, realizowane były lokalne programy na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych, w tym:

- powiat bartoszycki: „Różne formy rehabilitacji szansą pokonania barier”, „Udział we współzawodnictwie osób niepełnosprawnych”,
- powiat działdowski: „Uwierz w siebie – aktywacja społeczno-zawodowa podopiecznych jednostek pomocy społecznej” – finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,

- powiat ełcki: „Aktywność szansą na uniknięcie marginalizacji w życiu społecznym i zawodowym”,
- powiat kętrzyński: „Gotowi do pracy”,
- powiat lidzbarski: „Szansa na lepszą przyszłość” – projekt systemowy, współfinansowany ze środków EFS w ramach POKL,
- powiat nowomiejski: „Od wsparcia do samodzielności”,
- powiat olecki: „Otwarci na wszystko” – projekt konkursowy w partnerstwie z PUP w Olecku, współfinansowany ze środków EFS w ramach POKL.

Wg danych powiatowych centrów pomocy rodzinie łącznie w w/w programach uczestniczyło ponad 25 tyś. osób niepełnosprawnych.

b) działania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w roku 2009, realizował dwa programy dotyczące aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, w wyniku których 41 osób podjęło zatrudnienie.

Programy aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizowane przez PFRON na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2009.

L.p	Tytuł programu	Liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie, w wyniku realizacji programu
1	Osoby niepełnosprawne w służbie publicznej (w 2008 r. kontynuacja refundacji wynagrodzeń)	26
2	JUNIOR – program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych (osoby, które uzyskały zatrudnienie w ciągu 6 m-cy po odbyciu stażu)	16
Łącznie:		41

(Źródło: dane statystyczne W-M O/PFRON)

4. Opiniowanie ośrodków ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków uprawnionych do przyjmowania grup turnusowych osób niepełnosprawnych.

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz.U. Nr 230, poz.1694) Samorząd Województwa wydał 5 opinii o ośrodkach ubiegających się o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy dla osób niepełnosprawnych, korzystających z dofinansowania ze środków PFRON.

Przed wydaniem w/w opinii, będącej podstawą wpisu do w/w rejestru, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego dokonali wizytacji ośrodków pod kątem oceny możliwości zapewnienia osobom niepełnosprawnym dogodnych warunków pobytu, jak również, oceny zaplecza i jego wyposażenia do prowadzenia różnych form aktywnej rehabilitacji, w tym zaplecza do prowadzenia zajęć usprawniająco - rekreacyjnych, ogólnousprawniających, rekreacyjno-sportowych i wypoczynkowych.

Wydanie w/w opinii pozwoliło na wpisanie do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych. Rejestr tych ośrodków znajduje się na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – www.mps.gov.pl.

5. Dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji.

Realizując zapisy art. 35 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) Samorząd Województwa dofinansował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych *roboty budowlane w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.) dotyczące obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów*. Wszystkie podmioty, które spełniły kryteria określone w w/w rozporządzeniu otrzymały dofinansowanie.

Łączna kwota dofinansowania w roku 2009, 7 obiektów, wyniosła 2 093 721 zł i została przeznaczona na:

- rozbudowę i modernizację Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Ełku, poprzez budowę internatu, łącznika oraz boisk,
- rozszerzenie bazy do rehabilitacji osób niepełnosprawnych poprzez remont pomieszczeń oraz wymianę nawierzchni części posesji Domu Pomocy Społecznej w Kętrzynie,
- budowę sali gimnastycznej umożliwiającej rehabilitację osób niepełnosprawnych przy kompleksie budynków szkolnych w Lubominie,
- budowę podjazdu dla osób niepełnosprawnych wraz z komunikacją pionową w budynku byłej Szkoły Podstawowej w Orzeszkach przystosowanym na Środowiskowy Dom Społeczny,
- budowę sali gimnastycznej z łącznikiem przy Zespole Szkół Nr 2 w Mrągowie wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną (inwestycja wieloletnia),
- budowę Centrum Rehabilitacyjno-Edukacyjnego w Nidzicy (inwestycja wieloletnia),
- budowę Zespołu Szkół Specjalnych w Mrągowie (inwestycja wieloletnia).

Ze złożonych wniosków o dofinansowanie w/w zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji korzystać będzie dodatkowo ponad 800 osób niepełnosprawnych. Niektóre z w/w obiektów mogą świadczyć usługi rehabilitacyjne nieograniczonej liczbie osób niepełnosprawnych, gdyż odbywa się w nich rehabilitacja o charakterze ciągłym.

6. Inicjowanie organizowania imprez, wystaw, aukcji, olimpiad, spartakiad oraz przeglądów artystycznych z udziałem osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

Samorząd województwa uznając znaczenie sportu w aktywizacji wszystkich, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego, a także mając na uwadze korzyści psychiczne, zdrowotne, poznawcze wynikające z uprawiania sportu, w roku 2009 dofinansował

64 imprezy sportowe z udziałem tych osób, o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, w tym m.in.:

- VIII Ogólnopolski Turniej Warcabowy Niewidomych i Słabowidzących o Puchar Warmii i Mazur Star – Dadaj,
- Integracyjne Zawody Strzeleckie w Olsztynie,
- Indywidualne i Drużynowe Mistrzostwa Polski w Bowlingu w Olsztynie,
- Spartakiada Osób Niepełnosprawnych – Dadaj,
- XV Mistrzostwa Polski Żeglarzy Niepełnosprawnych w Giżycku,
- XII Międzynarodowy Turniej w Siatkówce na Siedząco „ELBLĄG CUP”.

Finalistom zawodów sportowych z udziałem osób niepełnosprawnych ufundowano puchary, medale, statuetki i drobny sprzęt sportowy.

Łączna kwota dofinansowania wyniosła 121 tyś. zł. W w/w imprezach uczestniczyło ponad 6 tyś. osób niepełnosprawnych, w tym około 2 tyś. z terenu województwa warmińsko-mazurskiego. Turnieje, spartakiady i zawody umożliwiły osobom niepełnosprawnym aktywne spędzenie wolnego czasu oraz pozwoliły na aktywizację wszystkich uczestników, bez względu na poziom potencjału sprawnościowego.

- Departament Turystyki Urzędu Marszałkowskiego w ramach wyrównywania szans w zakresie turystyki zlecił organizacjom pozarządowym realizację imprez o charakterze turystycznym, na łączną kwotę około 200 tyś. zł, wśród nich:

- XXXVIII Ogólnopolski Zlot Harcerskich Drużyn Wodnych „Mamry 2009” (ZCHP, Węgorzewo),
- XXXVIII Ogólnopolski Zlot Grunwaldzki (ZCHP, Olsztyn),
- Organizację cyklicznych imprez popularyzujących krajoznawstwo i turystykę kwalifikowaną (PTTK, Elbląg),
- Bitwę pod Heilsbergiem (Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Lidzbarskiej w Lidzbarku Warmińskim).

W/w przedsięwzięcia miały charakter masowy i ogólnodostępny. Brały w nich udział również osoby niepełnosprawne, stanowiące ponad 20 % ogółu uczestników. Imprezy umożliwiły integrację osób niepełnosprawnych z otoczeniem, poznanie walorów turystycznych regionu, propagowanie aktywnych form spędzania czasu wolnego oraz uspołecznienie młodzieży niepełnosprawnej.

- W ramach wyrównywania szans w zakresie kultury, jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego: Centrum Spotkań Europejskich „Światowid” w Elblągu, Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Warmińsko-Mazurska Filharmonia im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie, Muzeum Warmii i Mazur, przy współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, zorganizowały szereg imprez kulturalno-artystycznych oraz warsztatów plastyczno-artystycznych, w tym:

- „Twórcza Terapia”- program edukacyjny adresowany głównie do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, obejmujący zajęcia warsztatowe z różnych dziedzin sztuki, prezentacje sceniczne oraz wyjazdy na spektakle teatralne, wystawy. Łącznie zorganizowano 44 wydarzenia kulturalne, w których uczestniczyło ponad 600 osób;

- „Międzynarodowe Warsztaty Artystyczno-Terapeutyczne”, uczestnikami projektu była młodzież niepełnosprawna głównie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i umiarkowanym wraz z opiekunami z trzech krajów: Polski, Rosji i Niemiec, po 10 osób z każdego kraju;
- III Międzynarodowe Spotkania Artystyczne, które umożliwiły osobom niepełnosprawnym realizację własnych pasji i zainteresowań artystycznych, uczestniczyło w nich około 170 osób;
- „XIV Wojewódzki Przegląd Plastyki Dzieci Niepełnosprawnych”, projekt umożliwiający prezentację twórczości plastycznej dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, uczestniczyło w nim około 600 dzieci z 13 ośrodków szkolno-wychowawczych;
- wystawę fotograficzną w Galerii Stary Ratusz, Chrisa Niedethala - fotoreportera ukazującego niepełnosprawność, którą obejrzało około 500 osób;
- koncerty organizowane przez Warmińsko-Mazurską Filharmonię im. F. Nowowiejskiego w Olsztynie - osoby niepełnosprawne wzięły udział w 135 koncertach.

W/w imprezy umożliwiły rozszerzenie oddziaływań na otwarte społeczeństwo, aktywny udział osób niepełnosprawnych w integracji z otoczeniem, promocję twórczości artystycznej środowiska osób niepełnosprawnych, przełamywanie barier społecznych oraz zmianę sposobu postrzegania osób niepełnosprawnych poprzez ich możliwości, a nie ograniczenia.

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej był współorganizatorem XI Festynu Integracyjnego „Jesteśmy razem”, który odbył się 23 maja 2009 r. na Starym Mieście w Olsztynie. Głównym organizatorem tego przedsięwzięcia był Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych.

Do organizacji Festynu włączyło się także wielu partnerów społecznych, między innymi: Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza” Oddział w Olsztynie, Olsztyńskie Towarzystwo „Amazonki” oraz wolontariusze.

W Festynie wzięły udział: domy pomocy społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej z całego województwa, organizacje pozarządowe zajmujące się osobami niepełnosprawnymi oraz mieszkańcy Olsztyna i okolic. Uczestniczyło w nim około 1500 osób. Inicjatywa miała na celu integrację osób niepełnosprawnych oraz poszerzenie współpracy z różnymi podmiotami działającymi na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego.

Efektom podjętych działań było rozszerzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, nawiązanie wzajemnych kontaktów oraz prezentacja ich artystycznego dorobku.

b) działania samorządów powiatów województwa warmińsko-mazurskiego:

W województwie warmińsko-mazurskim, w roku 2009, samorządy powiatów zorganizowały 153 lokalne imprezy o charakterze sportowym, rekreacyjnym, kulturalnym, w których wzięło udział prawie 16 tys. osób niepełnosprawnych, w tym:

- Festyn „Przywróćmy blask stadionowi leśnemu” w Olsztynie,
- „Dzień godności Osoby Niepełnosprawnej” w Giżycku,
- „Spotkania integracyjne na okoliczność światowego dnia walki z cukrzycą” w Szczytnie,
- „Regionalne Olimpiady Specjalne dla Niepełnosprawnych” w Jezioranach,

- VIII Powiatowy starożytny Festyn Rodzinny p.n. „Igrzyska Olimpijskie” w Bartoszycach,
- „Spotkanie integracyjne z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych” w Iławie,
- „Laur jesieni” w Piszcu,
- „Festyn integracyjny dla dzieci” w Ełku,
- Cykl imprez rekreacyjno-sportowych „Sprawni Niepełnosprawni” w Lidzbarku Warmińskim,
- „Majówka integracyjna 2009” w Braniewie.

Uczestnictwo w różnego rodzaju festiwalach, przeglądach, rajdach, zawodach dało szansę niepełnosprawnym mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego na wspólne doświadczenie emocji płynących z realizacji pasji teatralnych, muzycznych czy sportowych.

c) działania dofinansowane przez Warmińsko-Mazurski Oddział PFRON w Olsztynie:

Oddział Funduszu, w ramach zadań zleczanych na podstawie art. 36 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji (...) dofinansował organizacjom pozarządowym w 2009 roku organizację imprez kulturalnych, turystycznych, sportowych o charakterze ogólnopolskim, na łączną kwotę 567 182,03 zł. W powyższych przedsięwzięciach uczestniczyło prawie 1 700 osób niepełnosprawnych.

7. Powstawanie stowarzyszeń i klubów sportowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Niepełnosprawni mieszkańcy naszego województwa zrzeszeni są w 10 stowarzyszeniach i klubach sportowych: IKS „Atak” w Elblągu, IKS „Morena” w Iławie, OKS „Warmia i Mazury” w Olsztynie, ZSN „Start” w Olsztynie, KSN „Warmig” w Olsztynie, SION „SION” w Bartoszycach, Giżycki Klub Kultury Fizycznej Sportu i Turystyki Niewidomych i Słabowidzących w Giżycku, EKS „Elcross” w Elblągu, IKS „Smok” w Ornece oraz Szkoła Żeglarska w Otwocku.

W powyższych klubach i stowarzyszeniach sportowych, w roku 2009, zrzeszonych było 601 członków niepełnosprawnych oraz 58 osób pełnosprawnych.

8. Podejmowanie działań zmierzających do tworzenia szkół i oddziałów integracyjnych na każdym poziomie kształcenia.

Z informacji Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie wynika, że kształcenie integracyjne, w 2009 roku, odbywało się w n/w placówkach:

➤ **Przedszkola**

W województwie warmińsko-mazurskim funkcjonuje 231 przedszkoli, w tym 17 przedszkoli integracyjnych, co stanowi 7,36 % wszystkich przedszkoli w województwie. W porównaniu do roku 2008, wg danych Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie, liczba przedszkoli integracyjnych zmalała z 22 do 17, jak również zmniejszyła się liczba dzieci niepełnosprawnych uczęszczających do placówek tego szczebla edukacyjnego, ze 197 w 2008 roku, do 183 dzieci niepełnosprawnych w roku 2009.

➤ Ośrodki szkolno-wychowawcze, szkoły i oddziały integracyjne

Dzieci i młodzież objęta obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki, posiadająca orzeczenia do kształcenia specjalnego, ze względu na niepełnosprawność, realizuje naukę w szkołach specjalnych oraz ogólnodostępnych.

W 25 specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i na poziomie ponadgimnazjalnym, kształcą się ogółem 3 468 uczniów.

Ponadto, część dzieci niepełnosprawnych, posiadających orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej, realizuje obowiązek szkolny lub nauki w 1 543 szkołach ogólnodostępnych, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Uczniowie z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego kształcący się w oddziałach specjalnych na poziomie szkoły podstawowej, gimnazjum i na poziomie ponadgimnazjalnym to ogółem 4 179 osób, w oddziałach integracyjnych – ogółem 891 uczniów oraz w oddziałach ogólnodostępnych – 3 418 uczniów.

Z indywidualnego nauczania (na każdym poziomie), w 2009 roku, korzystało 690 uczniów posiadających orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej.

W poniżej tabeli nie zostały ujęte dane dotyczące liczby uczniów i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz liczby placówek prowadzonych przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Ośrodkach Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych, które funkcjonują na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Uczniowie niepełnosprawni realizują w OREW obowiązek szkolny lub nauki na zasadzie porozumienia ze szkołami macierzystymi.

Dane dotyczące edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży w województwie warmińsko-mazurskim w roku szkolnym 2009 zostały zebrane w oparciu o źródło SIO (System Informacji Oświatowej) – stan na dzień 30 września 2009 r. oraz informacje zebrane od dyrektorów szkół/placówek znajdujących się w rejonie Kuratorium Oświat w Olsztynie, Delegatury Kuratorium w Elblągu i Delegatury Kuratorium w Ełku i są to dane szacunkowe.

Ośrodki szkolno-wychowawcze, szkoły i oddziały integracyjne

Powiat	Liczba specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych	Liczba dzieci i młodzieży w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych	Liczba szkół (ogółem)		Liczba uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego					
			Podst./Gimnazjum	Ponadgimnazjalnych	w oddziałach specjalnych		w oddziałach integracyjnych		w oddziałach ogólnodostępnych	
					Podst./Gimnazjum	Ponadgimnazjalnych	Podst./Gimnazjum	Ponadgimnazjalnych	Podst./Gimnazjum	Ponadgimnazjalnych
bartoszycki	1	183	307	26	130	55	30	1	86	14
braniewski	1	150	27	20	99	51	62	0	96	2
działdowski	0	0	43	35	11	0	3	0	151	8
elbląski	0	0	39	15	87	0	61	0	93	29
ełcki	1	242	46	41	480	106	42	0	139	11
giżycki	1	147	35	26	111	4	25	0	107	10
gołdapski	1	106	20	18	105	0	20	0	35	28
iławski	1	237	55	48	195	80	60	0	176	114
kętrzyński	2	236	38	25	145	89	50	0	100	12
lidzbarski	1	64	32	21	244	12	7	0	150	26

mragowski	1	77	34	26	120	12	9	0	57	12
niedzicki	1	74	30	20	0	0	23	0	68	6
nowomiejski	0	0	32	21	66	0	11	3	181	41
olecki	1	168	30	23	70	81	41	0	87	6
ostródzki	3	380	67	37	249	136	53	0	453	87
olsztyński	2	152	86	27	60	22	39	0	162	13
piski	1	79	36	25	100	0	0	0	85	3
szczycieński	1	144	50	28	119	36	60	0	183	51
węgorzewski	1	106	15	9	56	60	12	0	53	0
m. Olsztyn	2	469	57	127	345	171	107	39	24	3
m. Elbląg	2	454	33	83	342	130	131	2	166	90
RAZEM:	25	3468	842	701	3134	1045	846	45	2852	566
			1 543		4 179		891		3418	

(Źródło: dane z Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

➤ **Szkolnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim**

Przygotowanie do zawodu osób niepełnosprawnych, w tym także intelektualnie, odbywa się w szkołach zawodowych specjalnych oraz specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

W Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych funkcjonuje 16 szkół zawodowych na poziomie szkoły zasadniczej, technikum, szkoły policealnej. Nauka kończy się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe. Osoby niepełnosprawne intelektualnie, w stopniu umiarkowanym i znacznym, mają możliwość nauki w SOSW w szkołach przysposabiających do zawodu.

W szkołach ogólnodostępnych zawodowych publicznych/niepublicznych uczy się 269 uczniów niepełnosprawnych.

Szkolnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko – mazurskim (stan na dzień 30.09.2009 r.) *

Powiat	Liczba szkół zawodowych publicznych/niepublicznych (ogółem)*	Liczba osób z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego w oddziałach ogólnodostępnych (ogółem)**
bartoszycki	8	4
braniewski	10	0
działdowski	15	2
elbląski ziemski	9	11
ełcki	23	1
giżycki	13	0
gołdapski	7	16
iławski	32	66
kętrzyński	16	3
lidzbarski	7	21
mragowski	13	3
niedzicki	10	4
nowomiejski	9	16
olecki	12	5
ostródzki	18	48
olsztyński	12	2

piski	8	3
szczycieński	8	24
węgorzewski	6	0
olsztyński grodzki	75	0
elbląg	49	40
RAZEM:	353	269

* Źródło SIO – stan na dzień 30 września 2009 r.

(w liczbie szkół zawodowych uwzględniono: zasadniczą szkołę zawodową, technikum, szkołę Specjalną Przystosowaną do Pracy, szkołę policealną)

** dane uzyskane ze szkół na styczeń 2009 r.

9. Podejmowanie działań zmierzających do udzielania wszechstronnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku niepełnosprawnemu na terenie przedszkola i szkoły.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna z terenu województwa warmińsko-mazurskiego objęte są pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych. System pomocy psychologiczno-pedagogicznej obejmuje m.in. działania zaspakajające specjalne potrzeby edukacyjne ucznia, które realizowane są w formie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

Zajęcia powyższe trwają do czasu zlikwidowania opóźnień w uzyskaniu osiągnięć edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego lub złagodzenia bądź wyeliminowania zaburzeń stanowiących powód objęcia ucznia daną formą pomocy.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielona niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży w przedszkolach/szkolach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2009 r.

Powiat	Ogólna liczba*		Liczba zatrudnionych specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży (przedszkola/szkoły)*		Zajęcia zaspakajające specjalne potrzeby uczniów*
	przedszkoli	szkół	nauczyciel wspomagający	pedagodzy, psychologdy, itp.	w szkołach/ przedszkolach
bartoszycki	8	66	5,74	35,36	3086
braniewski	6	47	13,79	33,43	2016
działdowski	8	78	1,60	42,57	2853
elbląski	6	54	5,34	34,77	3156
ełcki	9	87	12,67	22,22	2629
giżycki	7	61	8,52	25,52	2945
gołdapski	1	38	5,19	18,07	1026
iławski	9	103	13,44	48,33	3495
kętrzyński	9	63	3	24,85	2781
lidzbarski	8	53	1,57	29,66	1551
mragowski	8	60	5,63	28,89	2803
nidzicki	5	50	3,89	22,34	1426

nowomiejski	2	53	3,78	17,07	1545
olecki	4	53	10,25	24,25	1874
ostródzki	18	104	10,21	69,50	6208
olsztyński	29	113	8,75	37,80	5365
piski	5	61	0	14,96	2032
szczycieński	15	78	10,40	39,21	3681
węgorzewski	2	24	3,44	11,63	827
m. Olsztyn	43	184	16,05	167,91	5116
m. Elbląg	29	116	33,20	124,9	6723
RAZEM:	231	1543	176,46	873,23	63138

(Źródło: dane statystyczne z Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty w Olsztynie)

* dane uzyskane z SIO – stan na 30.09.2009 r.

10. Pomoc stypendialna dla dzieci niepełnosprawnych, umożliwiająca kontynuowanie nauki na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej i wyższej.

Pomoc finansowa dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego udzielana była przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach programu *STUDENT II*. W roku 2009 z pomocy skorzystało 671 osób, które otrzymały dofinansowanie w łącznej wysokości 2 413 420,39 zł, podczas gdy w 2008 r. przekazano 625 uczniom kwotę 828 935 zł. Znaczne zwiększenie kwoty na ten cel wynika zarówno z większej liczby studiujących osób niepełnosprawnych, jak też z możliwości składania wniosków o dofinansowanie kosztów nauki za cały rok, a nie jak dotychczas za semestr.

Celem programu jest przygotowanie osób niepełnosprawnych, poprzez zdobycie wyższego wykształcenia, do poszukiwania zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Ponadto, wg informacji Warmińsko-Mazurskiego Kuratorium Oświaty na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w roku 2009, realizowano 2 programy stypendialne dla osób niepełnosprawnych podejmujących naukę na poziomie ponadgimnazjalnym, w ramach których pomocą objęto 24 osoby.

W celu wyrównania szans w zdobyciu wykształcenia przez zamieszkujących gminy uczniów oraz wzrostu udziału osób niepełnosprawnych zamieszkujących gminy w ogólnej liczbie osób pobierających naukę na poziomie ponadgimnazjalnym, realizowano działania w ramach programu „Uczeń na wsi”. W 2009 roku 2689 uczniów otrzymało dofinansowanie na łączną kwotę 5 015 565 zł.

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		Zmiany w stosunku do 2008 r. (w liczbach)
		2008	2009	
1.	Uaktualniona Wojewódzka Baza Danych o ośrodkach wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	1	1	w 2008 roku baza zawierała 524 adresy, w 2009 roku – 621 adresów
2.	Szkolenia merytoryczne wspierające podmioty zajmujące się rehabilitacją osób niepełnosprawnych	6	6	b.z.

3.	Programy powiatów i gmin na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych	14	33	19
4.	Programy celowe PFRON dotyczące aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	2	2	b.z.
5.	Opiniowane wnioski ośrodków o wpis do rejestru ośrodków uprawnionych do przyjmowania grup turnusowych osób niepełnosprawnych	7	5	-2
6.	Zawarte umowy o dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji	11	7*	-4
7.	Nowopowstałe placówki i ośrodki wsparcia umożliwiające rehabilitację osób niepełnosprawnych	19	78	59
8.	Organizowane imprezy, wystawy, aukcje, spartakiady, przeglądy artystyczne z udziałem osób niepełnosprawnych	243	218	-25
9.	Kluby sportowe i stowarzyszenia działające na rzecz osób niepełnosprawnych	10	10	b.z.
10.	Szkoły i oddziały integracyjne na każdym poziomie kształcenia	1 527	1543	16
11.	Dzieci niepełnosprawne objęte pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie przedszkola i szkoły**	1758	brak danych	X
12.	Zatrudnieni w przedszkolach i szkołach specjaliści udzielający pomocy psychologiczno-pedagogicznej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży	863,33	873,23	9,90
13.	Liczba programów stypendialnych dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży umożliwiających kontynuowanie nauki na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej i wyższej	6	4	-2

* w tym jedna umowa wieloletnia zawarta w 2008 roku

** liczba przedszkoli/szkół, w których zatrudniono specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Priorytet III

Integracja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Wyrównywanie szans zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, co powoduje konieczność indywidualizowania pomocy adresowanej do tych osób w zakresie aktywizacji zawodowej. Z uwagi na to oraz na stale utrzymujący się wysoki stopień bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim, zła sytuacja na rynku pracy dotyka w pierwszej kolejności właśnie osoby niepełnosprawne.

W ramach realizacji Programu w roku 2009 podjęto działania zmierzające do poprawy tej sytuacji.

Działania:

1. Tworzenie programów aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego dla osób niepełnosprawnych.

Działania na rzecz aktywnego pośrednictwa pracy były podejmowane w głównej mierze przez Powiatowe Urzędy Pracy. Koordynatorem był Wojewódzki Urząd Pracy, który jednocześnie monitorował działalność w tym zakresie.

W 2009 roku 14 powiatów realizowało programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, m.in.:

- powiat elbląski: „Nowe doświadczenie – lepsza praca” , w ramach którego 24 osobom udzielono indywidualnych porad zawodowych,
- powiat giżycki: „45/50 PLUS - 2009”, program zwiększający aktywność zawodową osób powyżej 45 roku życia, uczestniczyło w nim 6 osób,
- powiat kętrzyński: „Aktywni” – 22 osoby zostały objęte pośrednictwem pracy, doradztwem zawodowym, szkoleniami,
- powiat szczycieński: „Aktywizacja zawodowa osób w wieku do 30 lat”, w ramach którego 5 osób skorzystało z poradnictwa zawodowego, szkoleń.

Ponadto, działania dotyczące aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane były przy udziale środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w tym poprzez programy:

- „Praca – najlepszy wybór” (powiat giżycki) – szkolenia indywidualne dla 21 osób,
- „Aktywność drogą do sukcesu” (powiat lidzbarski) – z indywidualnych porad zawodowych skorzystały 3 osoby,
- „Czas na działanie” (powiat nidzicki) – 11 osób objęto poradami indywidualnymi, aktywnym pośrednictwem pracy,
- „Nowe perspektywy” (powiat szczycieński) –poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pośrednictwo pracy, szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe

w miejscu pracy, zatrudnienie subsydiowane w ramach prac interwencyjnych, środki na podjęcie działalności gospodarczej, wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy, wsparciem objęto 45 osób.

Łącznie w 2009 roku opracowano i wdrożono 50 programów, w wyniku których zaktywizowano 2 763 osoby niepełnosprawne.

2. Tworzenie systemu samo zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Równie ważnym zadaniem, dotyczącym aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, które realizują Powiatowe Urzędy Pracy, jest organizacja szkoleń z zakresu samo zatrudnienia tych osób.

W 2009 roku Powiatowe Urzędy Pracy zorganizowały 24 szkolenia, w ramach których przeszkoliły 44 osoby niepełnosprawne w zakresie samo zatrudnienia, w tym:

- „ABC Przedsiębiorczości”,
- „Kurs księgowości małych i średnich przedsiębiorstw”,
- „Technolog robót wykończeniowych w budownictwie”,
- „Kurs zakładania i prowadzenia własnej firmy z obsługą komputera”,
- „Kurs pozycjonowania stron WWW w wyszukiwarce internetowej Google”.

W 2008 roku, w ramach 34 szkoleń w zakresie samo zatrudniania przeszkolono 71 osób. Jak wynika z powyższych danych w 2009 roku szkoleniem objęto o 38 % mniej osób w stosunku do roku ubiegłego. Przełożyło się to na zmniejszenie liczby osób niepełnosprawnych, które podjęły własną działalność gospodarczą, tj. z 99 osób w 2008 roku do 93 osób w roku 2009.

3. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie art. 35 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92 z późn. zm.) dofinansował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych koszty działalności obsługowo-rehabilitacyjnej 4 zakładów aktywności zawodowej w Giżycku, Elblągu, Kamionku Wielkim oraz Polskiego Związku Niewidomych w Olsztynie, na łączną kwotę 2 146 762 zł. Zakłady te zatrudniają 202 osoby, w tym 140 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.

W/w środki przeznaczone m.in. na wynagrodzenia osób niepełnosprawnych i pracowników obsługi, pokrycie kosztów materiałów, energii, usług materialnych i niematerialnych niezbędnych do realizacji rehabilitacji i obsługi, kosztów transportu i dowozu osób niepełnosprawnych, a także szkoleń związanych z przygotowaniem ich do pracy na otwartym rynku pracy.

Dzięki dofinansowaniu, osoby niepełnosprawne zatrudnione w zakładach aktywności zawodowej, obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej, przygotowują się do życia w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

W 2009 roku, w wyniku powyższych działań, 4 osoby niepełnosprawne podjęły pracę na otwartym rynku pracy.

4. Tworzenie Centrów Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

Placówkami służącymi reintegracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie, w tym osób niepełnosprawnych, zajmują się Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej, działające w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.).

W 2009 roku, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, działały trzy Centra Integracji Społecznej, tj.:

- Gospodarstwo Pomocnicze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie,
- Jednostka Organizacyjna Zarządu Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostródzie,
- Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie.

CIS-y świadczą usługi na rzecz osób wykluczonych społecznie, polegające na realizacji reintegracji zawodowej i społecznej przez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych, nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą oraz uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Ponadto, wg danych na dzień 31 grudnia 2009 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonowało 59 Klubów Integracji Społecznej, przy czym 3 kluby w ciągu 2009 roku zawiesiły swoją działalność. Powodami zawieszenia działalności były: brak środków finansowych (w tym na zatrudnienie koordynatora KIS), trudności kadrowe oraz brak lokalu odpowiedniego na prowadzenie działalności. W 4 powiatach nie funkcjonowały kluby integracji społecznej, tj. w powiecie gołdapskim, giżyckim, mrągowskim i węgorzewskim. Podmiotami prowadzącymi KIS-y są przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej, w dwóch przypadkach również stowarzyszenia - Ogólnopolski Związek Bezrobotnych z Oddziałem w Ełku oraz Stowarzyszenie Młodzieżowe "Pod Jesionem" w Jesionowie.

W 2009 roku w zajęciach reintegracyjnych realizowanych w Klubach uczestniczyło 5 779 osób, z tego 1 413 osób uzyskało zatrudnienie.

5. Tworzenie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych przez pracodawców chronionego i otwartego rynku pracy.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę ryzyka, której problemy w zakresie zatrudnienia są szczególnie trudne. W 2009 roku pracę na otwartym rynku pracy podjęło, za pośrednictwem urzędów pracy, 2 250 osób, w tym:

- 2 118 osób bezrobotnych niepełnosprawnych,
- 132 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu (bez statusu osoby bezrobotnej).

Zatrudnienie na chronionym rynku pracy, za pośrednictwem powiatowych urzędów pracy, podjęło 135 osób, w tym:

- 119 osób niepełnosprawnych ze statusem osoby bezrobotnej,
- 16 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, nie pozostających w zatrudnieniu.

Razem w 2009 roku pracę, zarówno na otwartym jak i chronionym, rynku pracy, podjęło 2 385 osób.

Jak wynika z poniższej tabeli, w 2009 roku nastąpił znaczny spadek zatrudnienia osób niepełnosprawnych w stosunku do roku ubiegłego, tj. na otwartym rynku pracy zatrudnienie podjęło mniej o 208 osób, na chronionym rynku pracy – mniej o 137 osób, co łącznie daje mniejsze zatrudnienie o 345 osób.

Na powyższe w znacznym stopniu wpłynął fakt, iż w 2009 roku pracodawcy zgłosili dla osób niepełnosprawnych mniej o 9,5 % ofert pracy, tj. o 116.

Nowe miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym i otwartym rynku pracy w latach 2008 - 2009.

Rok	Praca na otwartym rynku pracy			Praca na chronionym rynku pracy			Ogółem praca na otwartym i chronionym rynku pracy
	osoby niepełnosprawne bezrobotne	osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu	ogółem	osoby niepełnosprawne bezrobotne	osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu	ogółem	
2008	2 228	230	2 458	218	54	272	2 730
2009	2118	132	2250	119	16	135	2385
zmiana w stosunku do 2008 r. (w liczbach)	-110	-98	-208	-99	-38	-137	-345

Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie

6. Zwrot zakładom pracy chronionej kosztów szkolenia w celu ochrony miejsc pracy osób niepełnosprawnych, w związku ze zmianą profilu produkcji.

Na podstawie art. 35 ust 1 pkt 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. 2008, Nr 14, poz. 92 z późn. zm.) do zadań samorządu województwa, finansowanych ze środków PFRON, należy między innymi zwrot zakładom pracy chronionej kosztów za szkolenie zatrudnionych osób niepełnosprawnych, w związku z koniecznością zmiany profilu produkcji.

Niemniej jednak, pomimo systematycznego upowszechniania w/w informacji (na stronie internetowej Samorządu Województwa: www.warmia.mazury.pl), odnotowuje się brak zainteresowania zakładów pracy chronionej tą formą pomocy. W 2009 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie nie wpłynął żaden wniosek w przedmiotowej sprawie.

8. Inicjowanie tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych przez pracodawców chronionego rynku pracy.

Z danych Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego wynika, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2009 funkcjonowało 78 zakładów pracy chronionej, które zatrudniały 5 756 osób niepełnosprawnych. W 2008 roku funkcjonowało 81 zakładów i zatrudnienie w nich osób niepełnosprawnych było większe o 165.

Powodem zmniejszającej się z roku na rok liczby ZPCH jest fakt, że zakłady te borykają się z dużymi trudnościami ekonomiczno-finansowymi spowodowanymi m.in. słabą konkurencyjnością towarów i usług, a co za tym idzie niewystarczającą liczbą zamówień, wysokimi kosztami utrzymania zakładu, małą mobilnością osób niepełnosprawnych, a także niskim poziomem ich wykształcenia, co powoduje skupienie się części zakładów na prostej działalności gospodarczej.

9. Podejmowanie działań aktywizujących zawodowo osoby niepełnosprawne.

Aktywizowanie bezrobotnych należy do zadań Powiatowych Urzędów Pracy. Osoby niepełnosprawne stanowią jedną z priorytetowych grup, do których w pierwszej kolejności adresowane są programy aktywizacji oraz pośrednictwa pracy.

W 2009 roku, pracodawcy zgłosili dla osób niepełnosprawnych 1 107 ofert pracy – o 116 ofert, tj. o 9,5 % mniej niż w 2008 roku.

Związany jest z tym również spadek podjęć pracy w 2009 r. przez osoby niepełnosprawne - ogółem o 209 osób (8,5 %). Spadek zatrudnienia dotyczy zarówno otwartego jak i chronionego rynku pracy. Wśród 2 237 osób, które znalazły zatrudnienie, 753 osoby (33,7 %) podjęły pracę subsydiowaną ze środków Funduszu Pracy lub PFRON, w tym:

- 147 osób zatrudniono na miejscach pracy subsydiowanych ze środków PFRON, w tym 13 osób w zakładach pracy chronionej,
- 606 osób zatrudniono na miejscach pracy subsydiowanych z Funduszu Pracy, w tym 106 osób w zakładach pracy chronionej.
- działalność gospodarczą podjęły 93 osoby.

Pracę niesubsydiowaną podjęły 1 484 osoby, z których:

- 120 osób uczestniczyło w pracach sezonowych,
- 30 osób rozpoczęło działalność gospodarczą.

W 2009 roku szkolenia z zakresu aktywizacji zawodowej rozpoczęło 329 osób niepełnosprawnych (w 2008 roku 304 osoby), a 485 osób rozpoczęło staż u pracodawcy (w 2008 roku liczba ta wyniosła 171 osób). Razem w 2009 roku zaktywizowano 3 078 osób, czyli o 72 osoby więcej niż w 2008 roku.

Poza wymienionymi formami aktywizacji, w stosunku do bezrobotnych osób niepełnosprawnych świadczone inne usługi, np. pośrednictwo pracy, doradztwo i informację zawodową.

Aktywizacja bezrobotnych osób niepełnosprawnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2008 - 2009.

Wyszczególnienie		2008 rok	2009 rok	Razem	Zmiany w stosunku do 2008 (w liczbach)
1	Oferty pracy	1 223	1107	2330	-116
2	Podjęcia pracy	2 446	2237	4683	-209
	* subsydiowanej	844	753	1597	-91
	- w tym: w zakładach pracy chronionej	218	119	337	-99
	- podjęcie działalności gospodarczej	73	93	166	20
	* niesubsydiowanej	1 602	1484	3086	-118
	- w tym praca sezonowa	120	120	240	0
	- podjęcie działalności gospodarczej	26	30	56	4
3	Szkolenia	304	329	633	25
4	Staż zawodowy	171	485	656	314
5	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	229	27	256	-202

Ogółem zaktywizowani:	3150	3078	6228	-72
------------------------------	-------------	-------------	-------------	------------

(Źródło: dane statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie)

Zgodnie ze wskazaniem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie, w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, należy podjąć następujące działania:

- zwiększanie możliwości wykonywania pracy w miejscu zamieszkania. Sposób ten stosowany wcześniej jako praca chałupnicza, powiązana ze spółdzielczością inwalidów, może być unowocześniony poprzez użycie środków technicznych, umożliwiając również wykonywanie przez osoby niepełnosprawne pracy umysłowej w wielorakich specjalnościach (księgowość, doradztwo, projektowanie i inne),
- kontynuacja szkoleń dostosowujących, zmieniających kwalifikacje, podnoszących zasób umiejętności, wyprofilowanych według potrzeb rynku pracy, w celu wywołania potencjalnej gotowości osób niepełnosprawnych do sprostania wymaganiom stawianym przez pracodawców,
- działania w sferze psychologicznej, przeciwdziałanie negatywnym postawom: bezradności, niedostatkowi aktywności życiowej, a także niekorzystnym skutkom utrwalającego się syndromu, wywołanego niekorzystną oceną własnej sytuacji i wszelkich konsekwencji wynikających z takiej oceny,
- popularyzacja nietypowych form zatrudnienia osób niepełnosprawnych, rozwój zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej i innych form zatrudnienia socjalnego.

10. W ramach Priorytetów VI, VII, VIII, IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowano szereg zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym w zakresie edukacji oraz aktywizacji zawodowej i społecznej tych osób. W 2009 roku wsparciem objętych zostało ogółem 2 675 osób.

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		Zmiany w stosunku do 2008 r. (w liczbach)
		2008	2009	
1.	Opracowane programy aktywnego pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego osób niepełnosprawnych	44	50	6
2.	Szkolenia w zakresie samo zatrudnienia osób niepełnosprawnych	34	24	-10
3.	Udzielone pożyczki preferencyjne na rozpoczęcie działalności gospodarczej	X	X	X
4.	Zakłady Pracy Chronionej, którym udzielono pomocy finansowej w formie jednorazowej pożyczki	1	0*	X
5.	Zakłady Aktywności Zawodowej, którym udzielono dofinansowania	4	4	b.z.
6.	Utworzone Centra Integracji Społecznej i Kluby Integracji Społecznej dla osób niepełnosprawnych	2	2	b.z.

7.	Utworzone miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych na chronionym rynku pracy	272	134	-138
8.	Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy	2 458	2 250	-208
9.	Zakłady pracy chronionej, którym zrefundowano koszty szkolenia osób niepełnosprawnych w celu ochrony miejsc pracy w związku ze zmianą profilu produkcji	0	0	b.z.
10.	Utworzone programy i projekty aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	124	159	35
11.	Dofinansowane programy szkoleniowe umożliwiające rozwój zawodowy osób niepełnosprawnych	2	2	b.z.
12.	Utworzone specjalistyczne ośrodki szkoleniowo - rehabilitacyjne dla osób niepełnosprawnych	0	0	b.z.
13.	Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych.	1 223	1 107	-116

* zgodnie z ust. o rehabilitacji zawodowej (...) pomoc zakładom pracy chronionej w formie jednorazowej pożyczki była udzielana do 2008 roku.

Priorytet IV

Rodzina wobec niepełnosprawności.

Cel ogólny: Rozszerzenie zakresu wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych

Rodzina jest podstawowym środowiskiem gwarantującym prawidłowy rozwój jej członków. Jej rola w prawidłowym rozwoju dziecka i zaspokajaniu jego potrzeb ma szczególne znaczenie w sytuacji niepełnosprawności dziecka lub dorosłych członków rodziny. Dlatego też podejmowano działania mające na celu odciążenie rodziny z osobą niepełnosprawną, pozwalające osobom niepełnosprawnym żyć w ich naturalnym środowisku bez przejawów wykluczenia.

Działania

1. Rozwój usług terapeutycznych dla członków rodziny osoby niepełnosprawnej w miejscu zamieszkania, w tym na bazie ośrodków wsparcia.

Z uwagi na dużą liczbę rodzin z osobami z różnego rodzaju niepełnosprawnością, ogromnego znaczenia nabiera zapewnienie tej grupie społecznej nie tylko pomocy medycznej, lecz przede wszystkim innych form wsparcia, niezbędnych do życia w środowisku społecznym.

Niejednokrotnie rodziny osób niepełnosprawnych skazane są na rezygnację z normalnego życia zawodowego i społecznego na rzecz opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Ośrodki wsparcia są miejscem gdzie rodziny nie tylko mogą otrzymać

pomoc w dziennej opiece nad osobą niepełnosprawną, ale również porady prawne i psychologiczne. Jest to środowiskowa forma pomocy pół-stacjonarnej służąca utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji. Na dzień 31.12.2009 roku, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, funkcjonowały ogółem 42 Środowiskowe Domy Samopomocy (+ 4 filie), zapewniające 1 778 miejsc. W ciągu 2009 roku ich liczba zwiększyła się o 4, dzięki czemu zwiększyła się także liczba miejsc o 134.

Środowiskowe Domy Samopomocy funkcjonujące na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2008 - 2009.

	2008 rok	2009 rok
Ogółem liczba Środowiskowych Domów Samopomocy, z tego:	38	42
- ponadgminne	13	13
- gminne	25	29
Liczba miejsc	1 644	1 778

(Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na podstawie danych z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Dzienne Domy Pomocy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2008 - 2009.

	2008 rok	2009 rok
Liczba Dziennych Domów Pomocy	22	22
Liczba miejsc	890	925

(Źródło: opracowanie własne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na podstawie danych z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

Z informacji powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w roku 2009 funkcjonowało także 29 grup samopomocy dla rodzin osób niepełnosprawnych, skupiających 2 805 członków, a wśród nich:

- Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Elblągu,
- Grupa Chorych na Stwardnienie Rozsiane Wiktoria przy Caritas w Elblągu,
- Grupa Wsparcia dla Rodzin Opiekujących się Osobami Chorymi na Alzheimer'a w Olsztynie,
- Grupa Wsparcia dla Rodziców Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Olsztynie,
- Grupa Samopomocowa przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Orniecie.

2. Dostosowanie warunków mieszkaniowych do potrzeb osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Powiatowe centra pomocy rodzinie realizują zadanie z udziałem środków PFRON: *Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.*

W 2009 roku dostosowano 335 mieszkań do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Z informacji powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że ponad tysiąc wniosków oczekuje na rozpatrzenie. W stosunku do roku ubiegłego dostosowano mniej o 161 mieszkań.

3. Działania na rzecz rozwoju specjalistycznego wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych.

W ramach działań na rzecz rozwoju specjalistycznego wsparcia dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi, w roku 2009, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował, ze środków PFRON, w kwocie 14 894 zł, zadanie „Autonomiczność dzieci niepełnosprawnych ruchowo”, realizowane przez Stowarzyszenie Wspomagania Rozwoju Dzieci w Olsztynie, które obejmowało działania:

- wsparcie dzieci niepełnosprawnych oraz ich rodzin – nauka samodzielności w domach,
- sobotnie zajęcia opiekuńcze – nauka samodzielności w placówce,
- prowadzenie zajęć terapeutycznych

W projekcie uczestniczyło 24 dzieci niepełnosprawnych i członków ich rodzin, co pozwoliło na zacieśnienie więzi rodzinnych, przyniosło „odciążenie” ich od codziennych obowiązków oraz przyczyniło się do ograniczenia marginalizacji życia niepełnosprawnych dzieci i ich rodzin.

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		Zmiany w stosunku do 2008 r. (w liczbach)
		2008	2009	
1.	Ośrodki wsparcia i grupy samopomocowe dla rodzin osób niepełnosprawnych świadczące usługi terapeutyczne*	177	174	-3
2.	Mieszkania dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	496	335	-161
3.	Ośrodki wsparcia świadczące usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych**	191	192	1
4.	Ośrodki wsparcia świadczące specjalistyczne usługi dla osób niepełnosprawnych**	191	192	1

* ŚDS, DDP, świetlice środowiskowe, świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne, grupy samopomocy

** DPS, DDP, ŚDS, świetlice środowiskowe, świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne, placówki zapewniające opiekę całodobową osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku

Priorytet V

Partnerstwo społeczne na rzecz wyrównania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Cel ogólny: Zintegrowanie działań partnerów społecznych na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Jednym z głównych partnerów Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych są organizacje pozarządowe, skupiające najaktywniejszych obywateli. Współpraca ta odbywa się na zasadzie partnerstwa, która daje możliwość efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów na rzecz wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Działania:

1. Promowanie pracy wolontariatu, w tym przy wykorzystaniu środków EFS.

- Co roku we współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi organizowana jest konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. W dniu 11 grudnia 2009 roku zorganizowano, w Olsztynie, Wojewódzką Konferencję z Okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza. Podczas w/w konferencji został rozstrzygnięty konkurs „Barwy Wolontariatu”, który stał się okazją do wyróżnienia najbardziej aktywnych wolontariuszy. Spotkanie dało też możliwość podziękowania wolontariuszom za bezinteresowną pracę na rzecz potrzebujących oraz podzielenia się doświadczeniami z własnej codziennej pracy, organizatorów i opiekunów wolontariatu. Przedsięwzięcie było też okazją do promocji działań wolontarystycznych i utrwalenia ich znaczenia we współczesnym świecie.
- Urząd Marszałkowski systematycznie współpracuje z Fundacją „Świat na TAK” z Warszawy, promując w województwie kolejne edycje konkursu „Ośmiu Wspaniałych”. Celem konkursu jest upowszechnianie i nagradzanie w obrębie gminy, powiatu i na forum ogólnopolskim, najciekawszych i najbardziej wartościowych form młodzieżowego wolontariatu. Konkurs organizowany jest w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Ogólnopolska Gala Konkursu oraz ogłoszenie wyników miało miejsce w Poznaniu w dniach 5-7 czerwca 2009 roku. W ogólnopolskim finale wzięło udział 15 reprezentantów naszego województwa, którzy zostali nagrodzeni przez Marszałka Województwa podczas uroczystego podsumowania XI Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny w dniu 2 października 2009 r. w Olsztynie.
- W celu rozwoju wolontariatu w województwie warmińsko-mazurskim działającego na rzecz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, nawiązano współpracę z Olsztyńskim Centrum Wolontariatu „Spinacz”. W dniu 2 kwietnia 2009 r.,

w siedzibie Centrum Organizacji Pozarządowych w Olsztynie, odbyło się uroczyste otwarcie Centrum Wolontariatu. Będzie to miejsce, w którym przedstawiciele sektora pozarządowego i innych instytucji otrzymają fachową pomoc merytoryczną: jak pozyskać ochotników do pracy w charakterze wolontariusza.

Działalność Olsztyńskiego Centrum Wolontariatu, w 2009 r., była dofinansowana przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, w tym:

- prowadzenie biura pośrednictwa pracy dla wolontariuszy (prowadzenie bazy danych wolontariuszy i organizacji, nabór wolontariuszy, rekrutacja ciągła wolontariuszy, wybieranie zakresu pracy, kierowanie do placówek);
- szkolenie dla wolontariuszy „Dlaczego warto zostać wolontariuszem”,
- prowadzenie spotkań dla wolontariuszy „Klub Ludzi Pozytywnie Zakreślonych”.

2. Organizowanie szkoleń koordynatorów pracy wolontariuszy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Działania w zakresie szkoleń koordynatorów pracy wolontariuszy na rzecz osób niepełnosprawnych podjęło Olsztyńskie Centrum Wolontariatu „Spinacz”. W 2009 roku zorganizowano:

- szkolenie „Jak zdobyć i zatrzymać wolontariusza”,
- spotkania superwizyjno-warsztatowe dla koordynatorów wolontariuszy, oraz prowadzono doradztwo indywidualne i wsparcie dla koordynatorów wolontariatu.

Z informacji powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w roku 2009 żaden powiat nie przeprowadził szkoleń koordynatorów pracy wolontariuszy na rzecz osób niepełnosprawnych. W związku z powyższym należy podjąć działania zmierzające do przygotowania oferty szkoleniowej w tym zakresie. Z uwagi na to, że idea wolontariatu jako zjawisko może wystąpić w każdej dziedzinie życia społecznego, ważne staje się umożliwienie osobom, które chcą bezinteresownie działać na rzecz innych, zdobycie odpowiedniej wiedzy, jak rozwijać tę formę aktywności. Ponadto, każdy wolontariusz, który w jakikolwiek sposób angażuje się w pomoc osobom niepełnosprawnym przyczynia się do procesu rehabilitacji zawodowej, społecznej czy leczniczej.

3. Inicjowanie tworzenia biur/punktów wolontariatu.

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, w roku 2009, funkcjonowało 56 punktów/biur wolontariatu, w ramach których działało 2 368 wolontariuszy. W porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się (o 5) liczba biur/punktów wolontariatu a także, na co należy zwrócić uwagę, znacznie wzrosła liczba wolontariuszy, tj. o 517 osób.

4. Programy na rzecz osób niepełnosprawnych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym z wykorzystaniem środków z UE.

Działania samorządów powiatów:

W województwie warmińsko-mazurskim 18 powiatów wdraża opracowane wieloletnie *Powiatowe programy na rzecz osób niepełnosprawnych*, które zostały przyjęte

uchwałą Rady Powiatu. W 9 powiatach realizowano lokalne programy na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powyższe programy były opracowane przy współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Ogółem w województwie warmińsko-mazurskim wdrażano 28 programów, przy których opracowaniu uczestniczyło 160 organizacji pozarządowych.

Realizacja programów pozwala na skoordynowanie działań wszystkich podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych w poszczególnych powiatach.

Lokalne programy na rzecz osób niepełnosprawnych opracowane przy współpracy z NGO realizowane na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w roku 2009

Powiat	Nazwa Programu	Liczba organizacji uczestniczących w opracowaniu programu
bartoszycki	„Powiatowy program działań na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych na lata 2008-2013”	-
	„Przez rehabilitację do integracji – grupowe i indywidualne zajęcia dla osób niesłyszących i ich rodzin w punkcie wsparcia Polskiego Związku Głuchych na terenie powiatu bartoszyckiego”	1
	Zajęcia terapeutyczne dla osób z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną”	1
	„Porozmawiajmy bez słów”	1
braniewski	„Program powiatu braniewskiego na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych na lata 2004-2010”	13
działdowski	„Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2008-2013”	7
	„Uwierz w siebie –aktywacja społeczno-zawodowa podopiecznych jednostek pomocy społecznej”	2
elbląski	„Nowe szanse lepsze jutro”	1
	„Program działań powiatu elbląskiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2008-2014”	5
ełcki	„Powiatowy program na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2006-2010”	6
giżycki	„Program Wspierania Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Giżyckim na lata 2008-2015”	-
gołdapski	„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych”	-
	„Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych”	-
iławski	„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych powiatu iławskiego na lata 2007-2011”	17

kętrzyński	„Powiatowy program pomocy osobom niepełnosprawnym na lata 2003-2010”	7
lidzbarski	„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w latach 2003-2010”	10
mragowski	„Powiatowy program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych”	4
nidzicki	„Program Powiatu Nidzickiego na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2009 – 2013”	12
nowomiejski	„Powiatowy program wyrównywania szans osobom niepełnosprawnym na lata 2000-2009”	3
olecki	„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2007-2010”	5
	Program współpracy Powiatu Oleckiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”	40
ostródzki	„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych (w trakcie tworzenia)”	5
olsztyński	„Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie olsztyńskim do 2010 r.”	4
piski	"Powiat przyjazny niepełnosprawnym na lata 2006-2010"	-
	„Dom Dobrej Nadziei”	1
szczycieński	-	-
węgorzewski	„Powiatowy program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych w powiecie węgorzewskim na lata 2009-2013”	-
m. Olsztyn	„Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyn do 2015 r.”	10
m. Elbląg	„Program wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością w Elblągu”	5
Razem:	28	160

(Źródło: dane statystyczne z powiatowych centrów pomocy rodzinie)

5. Zlecenie zadań organizacjom pozarządowym i innym podmiotom działającym na rzecz osób niepełnosprawnych.

a) działania samorządu województwa warmińsko-mazurskiego:

1. Na podstawie złożonych projektów, mających na celu zaspakajanie zdiagnozowanych potrzeb osób niepełnosprawnych, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego dofinansował, na kwotę 26 tys. zł, działania organizacji pozarządowych, przyznając dotacje celowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji, w tym:

- współorganizację Festynu Integracyjnego „Jesteśmy razem” dla osób niepełnosprawnych – w imprezie uczestniczyło około 1500 osób,

- prowadzenie przez Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych Centrum Informacyjno - Szkoleniowego dla osób niepełnosprawnych. Z porad prawnych Centrum, w 2009 roku, skorzystało około 110 osób,
 - „Warsztaty aktywizujące – szansą dla osób wykluczonych społecznie” - zorganizowane przez Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych SION w Bartoszycach (udział 30 osób niepełnosprawnych),
 - Art plener „Ja i mój mały – wielki świat dla Jana Pawła II”, zorganizowany przez Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Diecezji Ełckiej, w którym uczestniczyło 209 osób,
 - „Dobra rodzina” – turnus terapeutyczny z warsztatem umiejętności życiowych dla członków rodzin z problemem niepełnosprawności i niezaradności życiowej (30 osób),
 - „Wolontariusz osoby niepełnosprawnej” – cykl szkoleń i warsztatów dla wolontariuszy oraz przedstawicieli organizacji i instytucji zajmujących się świadczeniem usług dla osób niepełnosprawnych, zorganizowany przez Stowarzyszenie Kulturalne „Viva art” w Elblągu.
2. Realizując zapisy art. 36 ust.2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92, z późn. zm.) Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, ze środków PFRON, zlecił zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych organizacjom pozarządowym.

W 2009 roku zlecono zadania, w w/w zakresie, 4 organizacjom pozarządowym, w tym:

- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Biskupcu – „Wspieranie niezależnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną w formie grupowego mieszkalnictwa treningowego”. Beneficjentami ostatecznymi było 40 osób niepełnosprawnych. Udział w zorganizowanych zajęciach projektu zwiększył ich zaradność życiową, nauczył pracy w zespole, samodzielności i większej dbałości o własne sprawy oraz stworzył okazję do aktywnego włączenia się tych osób w życie społeczności lokalnej,
- Polskiemu Związkowi Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski - „Przez szkolenia i warsztaty bliżej społeczeństwa”. W warsztatach muzycznych oraz szkoleniu „Im większa świadomość tym lepsze działania – szkolenie aktywizujące zawodowo i społecznie osoby niepełnosprawne w PZN” uczestniczyło 70 osób niepełnosprawnych. Udział w projekcie pogłębił ich wiedzę w zakresie: rehabilitacji zawodowej i społecznej, informacji i poradnictwa oraz zwiększył poczucie wartości społecznej,
- Polskiemu Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku zlecono zadania:
 - „Organizowanie i prowadzenie warsztatów fakultatywnych aktywizujących zawodowo i społecznie osoby niepełnosprawne,
 - „Prowadzenie zajęć muzycznych i teatralnych dla osób niepełnosprawnych”,
 - „Ja Obywatel” – warsztaty aktywizujące społecznie dorosłe osoby niepełnosprawne.

W ramach realizacji w/w zadań podjęto m.in. działania mające na celu zwrócenie uwagi władz lokalnych na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych oraz kształtowanie pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Udział w w/w projektach umożliwił nabycie przez osoby niepełnosprawne wiedzy, umiejętności i podniesienie kompetencji społecznych

tak, aby mogły świadomie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym. Łącznie w projektach uczestniczyły 93 osoby niepełnosprawne.

Na realizację w/w zadań przeznaczono środki w wysokości 225 539,00 zł. Podjęte działania umożliwiły szerszy udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i integrację ze środowiskiem, co wpłynęło na poprawę jakości życia tych osób i członków ich rodzin.

3. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego finansuje działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, których wykonawcą są organizacje pozarządowe.

W 2009 roku dofinansowano, na kwotę ponad 5 mln., 20 projektów konkursowych, w których udział wzięły 604 osoby niepełnosprawne.

Rozpoczęto m.in. finansowanie kilkuletnich projektów, tj.:

- „Centrum Aktywności Zawodowej i Społecznej – szansą dla osób niepełnosprawnych w powiecie szczycieńskim” – program realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej i Osób Pokrzywdzonych w Wyniku Wypadków Komunikacyjnych „Promyk”. W ramach projektu prowadzone jest bezpłatne poradnictwo prawne, psychologiczne, psychospołeczne i zawodowe. Wsparciem objętych zostało 100 osób niepełnosprawnych,
- „Dom Dobrej Nadziei – inicjatywa przeciwko wykluczeniu społecznemu i zawodowemu osób chorych i niepełnosprawnych psychicznie” – realizowana przez Parafię Ewangelicko – Augsburgską w Piszcu. W treningach z umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych oraz w zajęciach terapeutycznych (plastycznych, muzycznych, teatralnych, stolarskich, kulinarnych, z metaloplastyki) uczestniczy 30 osób z chorobą psychiczną i niepełnosprawnością intelektualną,
- „Otwieramy okno na świat – aktywizacja osób niepełnosprawnych” – zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Sprawniejsi”. Uczestnikami są osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie. W ramach projektu prowadzone są treningi aktywności i kształtowania umiejętności (zajęcia mają na celu rozbudzanie zainteresowania aktywnością ruchową, motywowanie aktywności społecznej, odreagowanie negatywnych emocji), a także warsztaty z zakresu prawa pracy oraz podejmowania zatrudnienia.

Na koniec roku sprawozdawczego dofinansowanie w/w wieloletnich projektów wyniosło 542 877 zł.

W 2009 roku przekazano także środki, w wysokości 816 972 zł, na realizację rozpoczętych w 2008 roku niżej wymienionych zadań:

- „Integracja-Wsparcie-Praca”, wdrażany przez Elbląską Radą Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych,
- „Powiatowy Dom Samopomocy dla integracji”, realizowany przez Powiatowy Dom Samopomocy w Węgorzewie,
- „Krok ku aktywności i integracji”. Projekt realizowany przez Stowarzyszenie Integracji Osób Niepełnosprawnych w Bartoszcach.

W ramach realizowanych projektów podjęte zostały działania zmierzające do ułatwienia dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz umożliwiające ich integrację ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie zdolności lub możliwości zatrudnienia oraz wyeliminowanie przeszkód napotkanych przez osoby i rodziny w procesie do praw i usług społecznych, a przez to ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Ostateczne efekty powyższych działań określone zostaną po zakończeniu projektów, tj. w 2010 r.

b) działania samorządów powiatów:

Samorzady powiatów konsekwentnie realizują zasadę partnerstwa i współpracy w stosunku do organizacji pozarządowych. Z informacji powiatowych centrów pomocy rodzinie wynika, że w 2009 roku, samorzady powiatów, w ramach wdrażanych lokalnych programów na rzecz osób niepełnosprawnych, zleciły wykonanie zadań 41 organizacjom pozarządowym, tj. 10 organizacjom pozarządowym mniej niż w roku ubiegłym.

Powyższe zadania, dofinansowane w kwocie 4 636 872,97 zł, skierowane były do 3 536 osób niepełnosprawnych. W 2008 roku na ten cel przekazano dużo mniejszą kwotę, tj. 1 291 261,81 zł.

WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA CELU:

Lp.	Nazwa wskaźnika	Liczba		Zmiany w stosunku do 2008 r. (w liczbach)
		2008	2009	
1.	Liczba opracowanych programów szkoleń koordynatorów pracy wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	0	0	0
2.	Liczba biur/ punktów wolontariatu	51	56	5
3.	Liczba programów lokalnych i wojewódzkich na rzecz i osób niepełnosprawnych opracowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi	25	23	-2
4.	Liczba opracowanych lokalnych programów i projektów szkoleń koordynatorów wolontariuszy na rzecz osób niepełnosprawnych	2	0	-2
5.	Liczba organizacji, którym zlecono zadania w ramach wdrażania wojewódzkiego i lokalnych programów na rzecz osób niepełnosprawnych.	62	41	-21
6	Liczba projektów na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków EFS, w ramach PO KL, których wykonawcą są organizacje pozarządowe	3	3	b.z.

Wnioski:

1. W celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy należałoby inicjować działania w tym zakresie służb odpowiedzialnych za politykę zatrudnienia, promować działania w obszarze ekonomii społecznej, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych, zatrudnienia wspomaganego, „telepracy” oraz innych alternatywnych form zatrudniania osób niepełnosprawnych. Jednocześnie należy inicjować opracowywanie projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych w celu ubiegania się o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetów VI, VII, VIII, IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.
2. Niezbędne jest zbadanie stopnia przystosowania szkolnictwa masowego do potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych na każdym poziomie edukacyjnym.
3. W celu zwiększenia dostępu osób niepełnosprawnych do sprzętu rehabilitacyjnego, należy inicjować tworzenie punktów sprzedaży i wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych, w szczególności na terenie powiatów, w których nie funkcjonują tego rodzaju placówki.
4. Należy podejmować działania w celu zwiększenia liczby zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w powiatowych urzędach pracy, co umożliwi szersze korzystanie przez te osoby z programów aktywizujących zawodowo, w tym udział w projektach Europejskiego Funduszu Społecznego.
5. Ważne jest promowanie dobrych praktyk w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.
6. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do przywrócenia dobrej praktyki organizowania szkoleń koordynatorów pracy wolontariuszy, a także dalsze promowanie działalności pro publico bono, zwłaszcza wśród młodzieży (także niepełnosprawnej).

„Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2008-2011” wdrażany jest drugi rok. Na podstawie zebranych informacji, w oparciu o wskaźniki określone w *Programie*, dokonano oceny efektów działań podjętych w 2009 roku. Dane powyższe będą podstawą do monitorowania stopnia realizacji *Programu* i zmierzenia efektów jego wdrażania w kolejnych latach.